

Δήλωση της Βαλένθια

Μια πολυεπίπεδη προσέγγιση της ασφάλειας: Περιφερειακός χάρτης πορείας για μια ανθεκτική Ευρώπη

Εγκρίθηκε στη Βαλένθια στις 29 Απριλίου 2025

Εμείς, οι υπογράφωντες εκπρόσωποι των ευρωπαϊκών τοπικών και περιφερειακών αρχών, συγκεντρωθήκαμε στη Βαλένθια για το σεμινάριο της Ομάδας του ΕΛΚ στην ΕτΠ με θέμα «Ενίσχυση της ετοιμότητας της Ευρώπης – Μια κοινωνική προσέγγιση της ασφάλειας και της ανθεκτικότητας», επιβεβαιώνουμε την αταλάντευτη δέσμευσή μας στην προστασία των κοινοτήτων μας σε μια εποχή που χαρακτηρίζεται από ταχέως εξελισσόμενες προκλήσεις που έχουν άμεσο αντίκτυπο στην ευρωπαϊκή κοινωνία και στην καθημερινή ζωή των πολιτών.

Η Ευρώπη αντιμετωπίζει όλο και πιο σύνθετες απειλές κατά της ασφάλειας —από κυβερνοεπιθέσεις και παραπληροφόρηση έως υβριδικό πόλεμο, δολιοφθορές σε υποδομές, καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στον τομέα της υγείας και φυσικές καταστροφές. Οι πρόσφατες κρίσεις καταδεικνύουν την επείγουσα ανάγκη για μία προορατική, συντονισμένη και πολυεπίπεδη προσέγγιση όσον αφορά την ευρωπαϊκή ασφάλεια και ανθεκτικότητα. Οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές βρίσκονται στην πρώτη γραμμή αυτών των προκλήσεων και στην αντιμετώπισή τους και διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην οικοδόμηση μιας ανθεκτικής Ευρώπης.

Ως εκ τούτου, δεσμευόμαστε για την τήρηση των ακόλουθων αρχών και προτείνουμε την ανάληψη των παρακάτω δράσεων:

- 1. Ενδυνάμωση των τοπικών και περιφερειακών αρχών στην αρχιτεκτονική ασφαλείας:** Συστηματική συμμετοχή των αυτοδιοικητικών αρχών στον σχεδιασμό ασφάλειας και ετοιμότητας της ΕΕ, δεδομένης της εγγύτητάς τους προς τους πολίτες και της γνώσης τους όσον αφορά την τοπική πραγματικότητα. Η τοπική και περιφερειακή διάσταση πρέπει να ενσωματωθεί πλήρως σε όλες τις στρατηγικές ασφάλειας και ανθεκτικότητας της ΕΕ. Προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί σε συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης και παρακολούθησης κινδύνων σε πραγματικό χρόνο προκειμένου να διασφαλιστεί η έγκαιρη αντίδραση και να προστατευθούν οι δομές κρίσιμης σημασίας και οι πληθυσμοί.

2. **Οικοδόμηση ανθεκτικότητας από τη βάση προς την κορυφή:** Η ασφάλεια της Ευρώπης ξεκινά στις κωμοπόλεις, τις πόλεις και τις περιφέρειές της. Η οικοδόμηση ανθεκτικότητας ξεκινά με μια ολοκληρωμένη αξιολόγηση των κινδύνων, με τον προσδιορισμό των τρωτών σημείων και των αναγκών και με την ανάληψη δράσης με βάση την αρχή της «καλύτερης ανοικοδόμησης». Αυτό περιλαμβάνει την ενίσχυση των υποδομών σε τοπικό επίπεδο, τη διασφάλιση της συνέχειας των βασικών υπηρεσιών και την ενίσχυση της πολιτικής προστασίας σε όλες τις περιοχές ως ακρογωνιαίου λίθου μιας ανθεκτικής Ένωσης.
3. **Αναγνώριση των ειδικών τρωτών σημείων των νήσων και των εξόχως απόκεντρων περιοχών:** Οι περιοχές αυτές αντιμετωπίζουν μοναδικές προκλήσεις όσον αφορά την ασφάλεια και την ανθεκτικότητα εξαιτίας της γεωγραφικής τους απομόνωσης, των περιορισμένων υποδομών, της εξάρτησής τους από εξωτερικές αλυσίδες εφοδιασμού και της έκθεσής τους σε κινδύνους που σχετίζονται με το κλίμα, όπως η άνοδος της στάθμης της θάλασσας, η λειψυδρία και τα ακραία καιρικά φαινόμενα. Οι ευρωπαϊκές στρατηγικές ασφάλειας και ετοιμότητας πρέπει να περιλαμβάνουν ειδικά πλαίσια, μέτρα στήριξης και σχεδιασμό έκτακτης ανάγκης προσαρμοσμένα στις ανάγκες των νησιωτικών κοινοτήτων.
4. **Ενσωμάτωση της πολιτικής προστασίας, της κυβερνοασφάλειας, του κινδύνου καταστροφών και της διαχείρισης κρίσεων σε όλα τα επίπεδα:** Χρειάζεται να προωθηθούν ενεργά συνέργειες μεταξύ των πολιτικών πολιτικής προστασίας, κυβερνοασφάλειας, ασφάλειας, προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και ψηφιοποίησης με σκοπό την ανάπτυξη διαλειτουργικών συστημάτων ικανών να αντιμετωπίζουν υβριδικές απειλές, καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στον τομέα της υγείας και φυσικές καταστροφές. Η επέκταση των κοινών πόρων έκτακτης ανάγκης της ΕΕ, καθώς και η ενίσχυση της κυβερνοασφάλειας και του συντονισμού σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο διακυβέρνησης πρέπει να συμβαδίζουν με τη γεφύρωση του ψηφιακού χάσματος προκειμένου να διασφαλιστεί η ισότιμη πρόσβαση σε εργαλεία ασφάλειας και κοινοποιήσεις ασφάλειας.
5. **Πρώθηση μιας κοινωνικής προσέγγισης για την ασφάλεια:** Οι δομημένες πλατφόρμες για την ανταλλαγή γνώσεων, την κοινή κατάρτιση και τη συνδημιουργία καινοτόμων λύσεων ασφάλειας θα πρέπει να υποστηριχθούν σε επίπεδο ΕΕ, προκειμένου να προαχθεί η συνεργασία μεταξύ των αρχών, των επιχειρήσεων, της κοινωνίας των πολιτών, της ακαδημαϊκής κοινότητας και των πολιτών. Κατ' αυτόν τον τρόπο μπορεί να οικοδομηθεί εμπιστοσύνη, να διασφαλιστεί η ετοιμότητα και να αντιμετωπιστεί η παραπληροφόρηση. Οι πολίτες δεν θα πρέπει να θεωρούνται απλώς αποδέκτες μέτρων ασφάλειας και ανθεκτικότητας, αλλά ως ενεργοί και υπεύθυνοι συμμετέχοντες που μοιράζονται την ευθύνη σε όλα τα στάδια — πρόληψη, ετοιμότητα, ανταπόκριση και ανάκαμψη. Η ενίσχυση της συμμετοχής τους μέσω συμμετοχικών διαδικασιών και πρωτοβουλιών με γνώμονα την κοινότητα είναι το κλειδί για την οικοδόμηση εμπιστοσύνης και συλλογικής ανθεκτικότητας.
6. **Προτεραιότητα στην κλιματική και περιβαλλοντική ασφάλεια ως στρατηγικούς στόχους:** Αντιμετώπιση της ξηρασίας, των δασικών πυρκαγιών, των πλημμυρών και της επισιτιστικής ανασφάλειας ως στρατηγικών κινδύνων. Επενδύσεις στη βιώσιμη χρήση της γης, στη

διαχείριση των υδάτων και στην ανθεκτικότητα των οικοσυστημάτων. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στις νησιωτικές περιοχές οι οποίες είναι ιδιαίτερα ευάλωτες στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, όπως η άνοδος της στάθμης της θάλασσας, η διάβρωση των ακτών και η λειψυδρία.

7. **Προώθηση μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής της ΕΕ για την υγειονομική ασφάλεια:** Η κλιματική αλλαγή, η αστικοποίηση, η υποβάθμιση του περιβάλλοντος και η υπερβολική χρήση αντιμικροβιακών ουσιών αυξάνουν τις πιθανότητες για την ταχεία διασυννοριακή εξάπλωση λοιμογόνων παραγόντων και των φορέων τους. Οι βιολογικές, χημικές, ραδιολογικές και πυρηνικές απειλές συνιστούν σημαντικό κίνδυνο όσο ποτέ άλλοτε. Οι περιφέρειες πρέπει να συμμετέχουν στον σχεδιασμό και την υλοποίηση των σχεδίων υγειονομικής ασφάλειας.
8. **Προώθηση της καινοτομίας και στήριξη των περιφερειακών οικοσυστημάτων άμυνας και ασφάλειας:** Οι περιφέρειες διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην προώθηση της καινοτομίας μέσω ερευνητικών κόμβων και στη στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στους τομείς της ασφάλειας και της άμυνας. Η χρηματοδότηση της ΕΕ πρέπει να στηρίζει τις περιφέρειες ούτως ώστε να συνεισφέρουν στη στρατηγική αυτονομία της Ευρώπης.
9. **Ενίσχυση της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της ευαισθητοποίησης των πολιτών:** Προώθηση της αναβάθμισης δεξιοτήτων, της επανειδίκευσης και της εκπαίδευσης στους τομείς της ασφάλειας και της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων. Πρέπει να υποστηριχθούν εκστρατείες ευαισθητοποίησης των πολιτών και ασκήσεις σε επίπεδο κοινότητας.
10. **Διασφάλιση προσβάσιμης και ευέλικτης χρηματοδότησης για την ασφάλεια και την ανθεκτικότητα:** Η ΕΕ πρέπει να διαθέσει επαρκείς πόρους για την περιφερειακή ετοιμότητα. Η απλουστευμένη πρόσβαση και η εξατομικευμένη στήριξη είναι ουσιαστικής σημασίας για να διασφαλιστεί ότι όλες οι περιοχές μπορούν να επενδύσουν στην ανθεκτικότητα. Ένα ειδικό ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης για την ασφάλεια και την ανθεκτικότητα θα πρέπει να αποσαφηνίζει τους ρόλους για όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης και να παρέχει στοχευμένη χρηματοδότηση, μεταξύ άλλων με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων. Πρέπει να παρέχεται εξατομικευμένη στήριξη σε περιοχές με διαρθρωτικά μειονεκτήματα, μεταξύ άλλων στις εξόχως απόκεντρες, ορεινές και νησιωτικές περιοχές, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι καμία περιφέρεια δεν θα μείνει στο περιθώριο κατά τον σχεδιασμό της ανθεκτικότητας.
11. **Προώθηση της διασυννοριακής και διαπεριφερειακής συνεργασίας:** Οι απειλές κατά της ασφάλειας δεν σταματούν στα σύνορα. Η ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ των περιφερειών, όχι μόνον των παραμεθόριων περιφερειών, συμπεριλαμβανομένων κοινών προσομοιώσεων ακραίων καταστάσεων και ασκήσεων και συντονισμένης δράσης, θα ενισχύσει τη συλλογική ικανότητα της Ευρώπης να ανταποκρίνεται σε κρίσεις.

12. **Ενίσχυση των διεθνών εταιρικών σχέσεων και των στρατηγικών συμμαχιών:** Διατήρηση των ισχυρών εταιρικών σχέσεων με το NATO, τις υπηρεσίες των Ηνωμένων Εθνών και άλλων παγκόσμιων φορέων, με παράλληλη ανάπτυξη της ικανότητας της ΕΕ να ανταποκρίνεται αυτόνομα στις αναδυόμενες προκλήσεις στον τομέα της ασφάλειας.

Μέσω της παρούσας δήλωσης, εκφράζουμε την ακλόνητη πεποίθησή μας ότι μόνο μέσω της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, των στρατηγικών επενδύσεων και της συμμετοχής της κοινωνίας μπορεί η Ευρώπη να καταστεί μια πραγματικά ανθεκτική Ένωση. Δεσμευόμαστε να συνεχίσουμε να συνεργαζόμαστε —πέραν των συνόρων και των τομέων— για την οικοδόμηση μιας ασφαλέστερης, ισχυρότερης και πιο προετοιμασμένης Ευρώπης για όλους τους πολίτες.

Υπεγράφη στη Βαλένθια, στις 29 Απριλίου 2025, από τους εκπροσώπους των:
